

Plan för kulturfostran för småbarnspedagogiken, den grundläggande utbildningen och utbildningen på andra stadiet i Helsingfors

Helsingfors

Till läsaren

Barndomen och ungdomen är speciella tider på människans livsväg. Det är ofta lättare för barn att kasta sig in i lek och använda fantasin än för oss vuxna, som har stelnat i formerna. Kreativitet och att prova på nya saker är en del av barndomen och ungdomen.

Under barndomen och ungdomen skapas också en grund för vuxenhet, till vilken kreativitet också hör. När man blir intresserad av något som barn sitter det ofta kvar hela livet. Helsingfors vill säkerställa att alla barn och unga har likvärdiga möjligheter att ta del av kultur och konst. Denna plan för kulturfost-
ran är ett av verktygen för att nå detta mål.

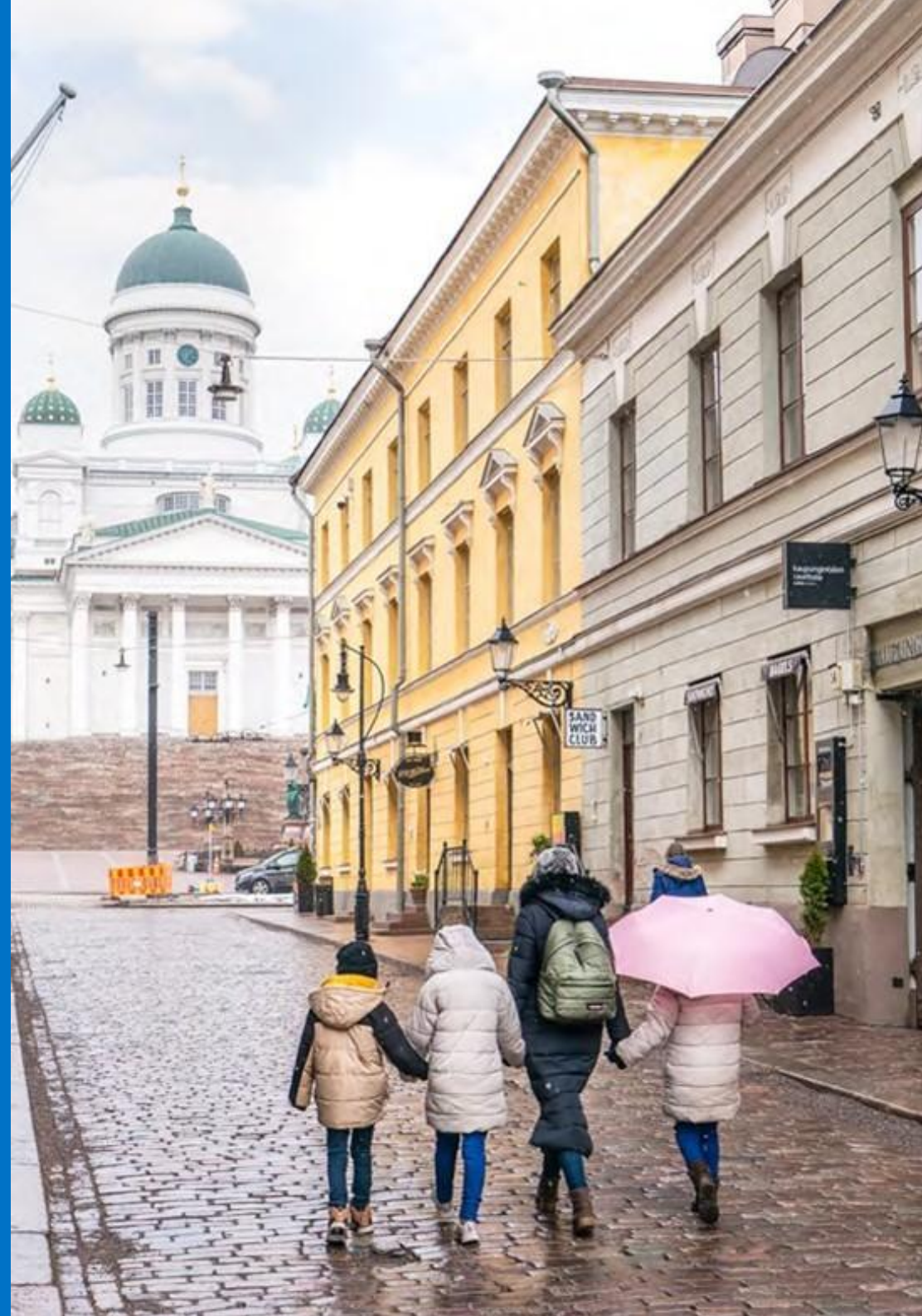
Kultur och konst är viktiga för barnets välbefinnande och tillväxt. Konst- och kulturfostrens metoder kan stödja självuttryck och utveckling av emotionella och kommunikativa färdigheter. Att uppleva och skapa konst hjälper att uppfatta världen och förstå andra människor och organismer. Genom konst kan man hantera även svåra saker på ett sätt som lämpar sig för barn.

Kultur är som ett osynligt lim mellan människor som förenar oss. I bästa fall ger den glädje, berikar livet och sammanför människor med olika bakgrund. Kultur och konst kan stärka en växande ung persons engagemang i samhället och bygga upp en framtid där ingen lämnas utanför.

Vi vill uppmuntra alla småbarnspedagoger, lärare och andra yrkespersoner inom fostran i Helsingfors att delta i kulturfost-
ran. Vi hoppas att denna plan ger inspiration och att åtgärderna i den fungerar som lättillgängligt stöd för det konkreta arbetet.

Kulturfost-
ran berör inte bara konst- och färdighetsämnen, utan kan vara en del av all verksamhet på daghem, i skolor och vid läroanstalter. Kulturfost-
ran kan genomföras i hela Helsingfors, så det finns inga gränser för aktiviteterna och upplevelserna.

Paavo Arhinmäki, biträdande borgmästare för kultur och fritid
Shawn Huff, biträdande borgmästare för fostran och utbildning

Många lagar och avtal tryggar barns och ungas rätt till kultur och konst

Varje barn och ung person har rätt till kultur och konst. Barnets rätt att delta i det kulturella och konstnärliga livet har antecknats i artikel 31 i FN:s konvention om barnets rättigheter. Den är en människorättskonvention som gäller alla barn under 18 år. Enligt konventionen ska varje barn ha möjlighet att ta del av kulturtjänster oberoende av sin bostadsort eller socioekonomiska bakgrund.

Den lagliga grunden för kulturfostran utgörs av lagen om kommunernas kulturverksamhet. Lagen innehåller bestämmelser om den verksamhet genom vilken kommunerna främjar skapande och utövande av, tillgång till och bruk av kultur och konst samt konst- och kulturfostran och kulturarv. Lagen syftar till att stödja människors möjligheter till kreativt uttryck och kreativ verksamhet samt till att skapa och uppleva kultur och konst. Lagen syftar också till att främja alla befolkningsgruppers likvärdiga möjligheter till och deltagande i kultur, konst och bildning.

Statsrådets utbildningspolitiska och kulturpolitiska redogörelser beskriver verksamhetsförutsättningar och mål för utbildning, forskning och de kulturella och kreativa sektorerna, samt de åtgärder som ska vidtas för att uppnå målen. Redogörelserna sträcker sig ända in på 2040-talet. Målet är att stärka elevernas och de studerandes välbefinnande, bildningsgrund och jämlikheten i utbildningen.

Kultur och konst som en del av barns och ungas liv i Helsingfors

Kulturfostran har som mål att främja skapandet av en personlig relation till konst och kultur hos barn och unga, utveckla livsfärdigheter, livsförståelse och emotionella och kommunikativa färdigheter samt stärka kreativitet, bred

Likvärdiga möjligheter att uppleva och skapa

Kulturfostran behövs för att alla barn och unga ska kunna ta del av konst och kultur i sin vardag på ett jämlikt sätt. I Helsingfors ska varje barn och ung person ha likvärdiga möjligheter att uppleva och skapa konst och kultur oavsett sin bostadsort eller socioekonomiska bakgrund.

En livslång koppling till konst och kultur

Alla barn och unga i Helsingfors ska ha en koppling till konst och kultur under hela sitt liv. Planen för kulturfostran behövs för att barn och unga i Helsingfors ska ha en god grund för att skapa denna koppling redan i ett tidigt skede. I bästa fall tänds kulturfostran en gnista som skapar ett livslångt intresse för konst och kultur. Kopplingen till konst och kultur kan berika livet, ge betydelse och vara en stark källa till glädje samt styra intresset för och utövandet av konst och kultur i livet.

Välbefinnande genom konst och kultur

Kultur och konst stärker barns och ungas övergripande välbefinnande. Alla elever och studerande får stöd för att hitta ett lämpligt sätt att skapa och uppleva konst och kultur. Därigenom drar de nytta av kulturens och konstens effekter på välbefinnandet.

Stärkande av framtidskompetens

Att uppleva och skapa konst och kultur stärker färdigheterna för att möta framtiden på ett hoppfullt sätt. Konst och kultur ger förmåga att uppfatta den föränderliga världen omkring oss, hjälper att förstå olika fenomen i den samt ger verktyg för att bygga upp en hållbar framtid och lösa utmaningar i framtiden. Konst och kultur väcker nyfikenhet och medkänsla hos barn och unga, ger dem förmåga att se saker ur nya perspektiv samt stärker deras mod och framtidstro.

bildning, delaktighet och aktivt medborgarskap. Genomförandet av kulturfostran och planen för kulturfostran i Helsingfors styrs av följande principer:

Delaktighet och aktivt medborgarskap

Genom kulturella och konstnärliga metoder kan man utveckla och öka empatin, en kritisk och konstruktiv dialog samt individernas och gemenskapernas självkänedom. Konst och kultur stärker gemenskapsandan, ett aktivt medborgarskap och delaktighet. Delaktigheten förverkligas i synnerhet genom att man uttrycker sig själv och blir hörd genom konst och kultur. Kulturfostran stöder barns och ungas emotionella och kommunikativa färdigheter samt engagemang i gemenskapen. Konst och kultur kan erbjuda möjligheter till identifikation och upplevelser av samhörighet. Hela Helsingfors är en verksamhetsmiljö för kulturfostran, och verksamheten stärker barns och ungas ägarskap över den egna staden och grannskap.

Frihet till självuttryck

Kunst och kultur ska vara en väsentlig del av alla barns och ungas tillväxt och utveckling. Med hjälp av kulturfostran kan de lära sig många färdigheter som hjälper inom flera delområden i livet. Konst- och konstupplevelser väcker känslor, lyfter fram nya perspektiv även på det som är bekant samt uppmuntrar barn och unga att uttrycka sig själva. Konst och kultur ger en kanal för att uttrycka sig, skapa nytt och ha upplevelser.

Planen för kulturfostran stöder Helsingfors stadsstrategi

Helsingfors stads plan för kulturfostran stöder stadsstrategin för 2025–2029, *Ett Helsingfors att vara stolt över*. Under strategiperioden har staden följande mål för kulturfostran:

Konstens och kulturens betydelse för välbefinnande och bildning

Vi stärker barns och ungas välbefinnande på ett helhetsbetonat sätt. Vi identifierar den betydelse som konst och kultur har för barns och ungas välbefinnande, tillväxt och bildning. Vårt mål är att göra Helsingfors till en huvudstad för läskunnighet.

Likvärdiga möjligheter

Vi säkerställer att barn och unga har jämlik tillgång till konst och kultur. Under strategiperioden befäster vi projektet Kulturens fadderbarn, som har som mål att varje barn ska kunna ta del av kulturevenemang som riktas till barn.

Regional tillgänglighet

Vi säkerställer kulturutbudets geografiska täckning och mångfald.

Samarbete och verksamhetsförutsättningar

Det kulturutbud som erbjuds barn i Helsingfors uppstår i nära samarbete med den mångsidiga kulturbranschen i Helsingfors. Vi stöder verksamhetsförutsättningarna för både etablerade och nya kulturaktörer.

Åtgärder i Helsingfors plan för kulturfostran

Helsingfors stads plan för kulturfostran stärker barns och ungas likvärdiga möjligheter att uppleva och skapa kultur och konst inom småbarnspedagogiken, förskoleundervisningen, den grundläggande utbildningen och studierna på andra stadiet.

Helsingfors stads plan för kulturfostran är en vägledande plan för kultur- och fritidssektorn, fostrans- och utbildningssektorn samt konst- och kulturbranschen. Samarbetet mellan båda sektorerna samt konst- och kulturbranschen syftar till att utveckla och upprätthålla verksamhetssätt, kommunikation och nätverk som främjar genomförandet av en högklassig kulturfostran från småbarnspedagogiken till andra stadiet.

Åtgärderna i planen för kulturfostran beskriver hur kultur-, konst- och kulturarvsfostran genomförs i staden som en del av småbarnspedagogiken, förskoleundervisningen, den grundläggande utbildningen och utbildningen på andra stadiet. Planen styr till målinriktat och jämlikt genomförande av kultur- och konstfostran.

I Helsingfors genomför och främjar man kulturfostran i synnerhet genom följande åtgärder och i följande nätverk:

Kulturens fadderbarn -verksamheten ger alla barn i Helsingfors möjlighet att delta i två kulturevenemang varje år tills barnet börjar skolan. Evenemangen är avgiftsfria och har planerats så att de stöder barnens utveckling och välbefinnande.

Kulturstigarna gör det möjligt för alla barn och unga i Helsingfors att ha likvärdiga möjligheter att uppleva och skapa konst. Kulturstigarna säkerställer att barn och unga erbjuds mångsidiga möjligheter att bekanta sig med olika kulturella innehåll och evenemang samt bibliotekstjänster under hela lärstigen, det vill säga inom småbarnspedagogiken, förskoleundervisningen, den grundläggande utbildningen och studierna på andra stadiet.

Kulturstigarna innehåller mångsidigt olika former av kultur och konst, bibliotekstjänster samt evenemang och verksamhet som etablerats i staden och som gäller hela åldersgruppen. Helsingfors stads kulturstigar baserar sig på stadens kultur- och konstutbud samt kulturarv.

Genomförandet av kulturstigarna är minimimålet i kulturfostran från småbarnspedagogiken till andra stadiet. Genomförandet av en kulturstig är inte bundet till ett visst utbildningsområde eller läroämne. Daghemmen, skolorna och läroanstalterna fastställer sätten att genomföra kulturstigarna i sina verksamhets- och läsårsplaner i enlighet med de kulturstigar som staden fastställt. Barn och unga inkluderas i genomförandet och planeringen av verksamheten i mån av möjlighet.

5x2-konstkurserna ger eleverna inom den grundläggande utbildningen möjlighet att bekanta sig med olika konstarter, såsom teater, videokonst, musik eller bildkonst, som en del av skoldagen. En konstkurs omfattar fem lektioner på två timmar. Kulturkoordinatorerna inom den grundläggande utbildningen ger skolorna stöd med att boka 5x2-konstkurser.

Tjänsten Kultus.hel.fi sammanställer inlärningsupplevelser inom konst, kultur och idrott för behov hos småbarnspedagogiken, grundskolorna och andra stadiet. Via Kultus kan pedagogerna och lärarna bekanta sig med och boka utflykter, verkstäder, föreställningar och utställningar som lämpar sig för eleverna eller de studerande. Aktiviteter ordnas på olika håll i huvudstadsregionen. Kultus publicerar riktade nyhetsbrev som innehåller exempel på innehållet i Kultus samt andra aktuella teman inom kulturfostran för småbarnspedagogiken, förskoleundervisningen, den grundläggande utbildningen och utbildningen på andra stadiet.

Nätverken för kultur- och bibliotekskoordinatorer består av pedagoger och lärare som agerar som kontaktpersoner, vid behov deltar i utvecklingen av verksamheten samt förmedlar aktuell kulturpedagogisk information på ett kollegialt sätt.

Helsingfors stads forum för kulturfostran är ett etablerat evenemang som ordnas två gånger i året och som samlar experter inom fostran och utbildning samt konst- och kulturaktörer i Helsingfors. Varje evenemang har ett eget aktuellt tema, som behandlas genom deltagande metoder och expertinlägg.

Styr- och arbetsgrupperna för kulturfostran främjar det långsiktiga och planmässiga arbetet mellan kultur- och fritidssektorn samt fostrans- och utbildningssektorn för att kulturfostran i Helsingfors ska kunna genomföras på ett jämlikt och tillgängligt sätt.

Centrala begrepp

Kultur kan i vid bemärkelse definieras som de kunskaper, färdigheter, åskådningar, näringar och vanor, det språk samt den konst och idrott på vilka samhällen byggs. I snäv bemärkelse kan kultur också syfta på konst och anknytande betydelser i ett samhälle.

Med **kulturfostran** avses kulturella och konstnärliga innehåll, platser, metoder och aktiviteter som ingår i barns och ungas småbarnspedagogik, skolgång eller studier. Handledd kulturfostran stöder barns och ungas möjligheter till kreativt uttryck och att uppleva och skapa kultur och konst. Dessutom utvecklar den barns och ungas kreativitet, multilitteracitet och förutsättningarna för inläring. Kulturfostran berör all verksamhet på daghem, i skolor och vid läroanstalter, inte bara konst- och färdighetsämnen. Den kopplar samman olika läroämnen och teman.

Konstfostran är en fördjupning i livets fenomen på ett multisensoriskt sätt, med olika konstnärliga metoder. Inläring baserar sig på upplevelser, erfarenheter, försök och att göra saker själv. Konstfostran övar upp färdigheter och sinnen. Den handlar samtidigt om att lära sig om konst och att lära sig genom konst, vilket sker inom ramen för många olika konstformer. Barns och ungas aktivitet och självuttryck är en väsentlig del av konstfostran.

Kulturarvsfostran stöder utvecklingen av barns och ungas kunskaper, färdigheter och individuella kulturella identitet. Kulturarvsfostran hjälper till att förstå och acceptera inte bara ens egna rötter, utan också andra kulturer. Den kan genomföras exempelvis i museer, på bibliotek eller i olika kulturmiljöer.

Planen för kulturfostran beskriver hur kultur-, konst- och kulturarvsfostran genomförs i kommunen som en del av småbarnspedagogiken, den grundläggande utbildningen och utbildningen på andra stadiet. Den utarbetas och genomförs i samarbete mellan småbarnspedagogiken, skolorna, läroanstalterna och aktörerna inom kultur- och konstbranschen. Planen gör kulturfostran på

daghem, i skolor och vid läroanstalter målinriktad. Samtidigt garanterar planen för kulturfostran likvärdiga möjligheter för alla barn och unga att delta i, uppleva och skapa konst och kultur.

En kulturstig definierar och synliggör kulturfostran inom småbarnspedagogiken, den grundläggande utbildningen och utbildningen på andra stadiet på ett konkret sätt. Kulturstigen baserar sig på kulturutbudet och kulturarvet i den egna kommunen. Stigen innehåller kulturella och konstnärliga innehåll samt verksamhet och evenemang som etablerats i kommunen för olika åldersgrupper. Genomförandet av kulturfostran grundar sig på kommunens plan för småbarnspedagogik och läroplaner för den grundläggande utbildningen och gymnasiet. Barns och ungas delaktighet i planeringen och genomförandet av verksamheten beaktas på kulturstigarna.

Källor

[FN:s konvention om barnets rättigheter](#)

[Lagen om kommunernas kulturverksamhet \(166/2019\)](#)

[Statsrådets utbildningspolitiska redogörelse 2021](#)

[Statsrådets kulturpolitiska redogörelse 2024](#)

[Ett Helsingfors att vara stolt över – Stadsstrategi 2025–2029](#)

[Helsingfors lär sig – färdigheter för framtiden – Utbildning 2030](#)

[Konsten och kulturen i Helsingfors 2030](#)

[Kulturstigen för småbarnspedagogiken och förskoleundervisningen i Helsingfors](#)

[Kulturstigen för den grundläggande utbildningen i Helsingfors](#)

[Kulturstigen för andra stadiets utbildning i Helsingfors](#)

[Tjänsten Kultus.hel.fi](#)